

Sygn. akt II USK 223/21

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku A. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w P.
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 czerwca 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od A. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 30 października 2019 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w P. z 5 kwietnia 2018 r. i oddalił odwołanie wnioskodawczynie A. K. od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. z 27 września 2017 r., którą odmówiono jej prawa do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczynie urodziła się 11 sierpnia 1953 r. Pozwany decyzją z 2 września 2008 r. przyznał jej emeryturę na podstawie art. 29 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS od osiągnięcia wieku 55 lat. Wnioskodawczynie kontynuowała zatrudnienie. W 2017 r. pracodawca wystawił

wnioskodawczynie świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawczynie wystąpiła o prawo do rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach. Pozwany zaskarżoną decyzją z 27 września 2017 r. odmówił prawa do rekompensaty, gdyż wnioskodawczynie przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nabyła prawo do wcześniejszej emerytury, co stanowi negatywną przesłankę prawa do rekompensaty.

Sąd Okręgowy decyzję pozwanego uznał za nieprawidłową. Odwołująca złożyła wniosek o przeliczenie świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem okresu pracy w szczególnych warunkach (a tym samym o doliczenie rekompensaty) 2 września 2017r., zatem od 1 września 2017 r. należało jej przyznać prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację organu rentowego. Wskazał, że samo nabycie prawa do wcześniejszej emerytury, bez wystąpienia o tą emeryturę, powoduje utratę prawa do rekompensaty. Jeśli bowiem, jak ustalił Sąd pierwszej instancji, wnioskodawczynie faktycznie legitymowała się wynoszącym 15 lat okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach w całości przypadającym przed 1 stycznia 1999 r. i w okresie tym miała także ponad dwudziestoletni łączny okres składkowy i nieskładkowy, to po osiągnięciu 55 lat życia, co nastąpiło w dniu 11 sierpnia 2008 r. nabyła prawo do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej. To powodowało zaś, że spełniła negatywną przesłankę prawa do rekompensaty, przewidzianą w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Ewentualne nieuznanie spornego w sprawie okresu jej zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach powodowałoby z kolei, niespełnienie przesłanki pozytywnej określonej w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Sąd Apelacyjny dodatkowo podniósł, że decyzją z 2 września 2008 r. przyznano odwołującej emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym od 11 sierpnia 2008 r., na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy z 17 grudnia 1998 r., tj. od osiągnięcia 55 lat, przy udowodnionym ponad 30 - letnim stażu pracy.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego – art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przez błędną wykładnię i przyjęcie, że uprawnienie emerytalne ustanowione tym przepisem ubezpieczony nabywa *ex lege*, podczas gdy jest to uprawnienie, którego nabycie

powstaje dopiero w chwili złożenia przez ubezpieczonego właściwego wniosku w tym zakresie oraz niewłaściwe zastosowanie i błędną subsumcję do stanu faktycznego niniejszej sprawy, w sytuacji, w której nie ustalono zaistnienia wszystkich wymaganych warunków niezbędnych do nabycia przez wnioskodawczynię uprawnienia emerytalnego określonego w tym przepisie; - art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że doszło do spełnienia się warunku negatywnego, tj. nabycia przez wnioskodawczynię prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podczas gdy do takiego nabycia nie doszło; - art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych przez niezastosowanie wynikające z uznania, że wnioskodawczyni nie spełnia warunków do uzyskania prawa do rekompensaty, podczas gdy z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika jednoznacznie, że spełnia ona wszystkie pozytywne przesłanki nabycia tego prawa i nie występuje przesłanka negatywna niwecząca to nabycie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Orzeczenie zapadło z rażącym naruszeniem przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik postępowania oraz prawo materialne pozbawiając uczestnika prawa do obrony. Sąd drugiej instancji naruszył bowiem podstawowe prawo odwołującej – tj. prawo do rekompensaty do emerytury.

W odpowiedzi pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżąca nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Odwołuje się do zarzutów podstawy kasacyjnej, co nie jest prawidłowe, gdyż podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 k.p.c.) stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zarzuty

podstawy kasacyjnej nie zastępują podstawy przedsądu, nawet tej szczególnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p. Znaczenie ma wszak dopiero aż oczywista zasadność skargi kasacyjnej.

Nawet gdyby odstąpić od tego reżimu, to nie doszło do naruszenia art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych.

Art. 21 stanowi, że rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat (ust. 1). Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

Skarżąca w istocie nie zgadza się z wykładnią prawa przedstawioną przez Sąd Apelacyjny.

Wykładnia ta jest prawidłowa. Zasadnie Sąd Apelacyjny powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z 16 maja 2018 r., III UK 88/17, w którym orzeczono, iż rekompensata, o której mowa w art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, nie przysługuje osobie, która nabyła *ex lege* prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale nie zrealizowała tego prawa wskutek niezłożenia wniosku o świadczenie.

Wykładnię tą potwierdza kolejny wyrok Sądu Najwyższego z 9 maja 2019 r., III UK 119/18, z tezą, iż rekompensata nie przysługuje ubezpieczonym, którzy po spełnieniu wszystkich ustawowych warunków nabycia możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę, nie skorzystali, tj. nie zrealizowali tego uprawnienia pomimo przysługiwania (nabytego *ex lege*) prawa do wcześniejszej emerytury.

Bez znaczenia jest zatem zarzut, że w chwili nabycia przez skarżącą prawa do wcześniejszej emerytury nie obowiązywała jeszcze ustawa o emeryturach pomostowych. Ustawa ta wprowadziła zasadnicze ograniczenie w prawie do wcześniejszych emerytur za pracę w szczególnym warunkach. Zmiana ta miała swoje uzasadnienie przyczynowe.

Ograniczenie prawa do wcześniejszych emerytur łączy się z przyjęciem rozwiązania dotyczącego rekompensaty, która przysługuje tym, którzy ze względu

na wiek, który osiągnęli przed 1 stycznia 2009 r. nie spełnili warunków do wcześniejszej emerytury, a nie tym, którzy warunki te spełnili, lecz nie wystąpili o wypłatę tej emerytury.

W takiej sytuacji organ rentowy miał samodzielną podstawę w art. 21 do ustalenia czy ubezpieczona spełniała warunki do emerytury za pracę w szczególnych warunkach.

W tej sprawie ustalono, że skarżąca spełniała warunki do wcześniejszej emerytury. Wynika to z ustaleń faktycznych, których skarga nie kwestionuje, wiąza zatem w ocenie przesłanek z art. 184 ustawy emerytalnej. Gdyby ich nie spełniała, to nie zaistniałby przedmiot sprawy.

Zarzuty naruszenia art. 184 ustawy o emeryturach i rentach i art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych nie są zatem zasadne.

Skarżąca niezasadnie trzyma się wykładni, że art. 21 ust. 2 ma zastosowanie tylko wtedy, gdy ubezpieczony występuje o emeryturę za pracę w szczególnych warunkach i nabywa ją przez faktyczne świadczenia (wypłatę). Nie jest to właściwe, bo w przepisie chodzi już tylko o samo spełnienie warunków do emerytury za pracę w szczególnych warunkach i nie wystąpienie o jej przyznanie przez organ rentowy.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.